

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
504-060.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 3-00 зол.
Чвертьрічно 12-00 „
Піврічно 20-00 „
Річно 60-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 долар, фран-
ції, Голландії, Бельгії 20 фр.
фр. Чехословаччини 30 ч. к.
— в усіх прочих краях по
7-50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДЬОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Нова польська конституція ухвалена. 260 голосів за, 139 проти нової конституції.

Сьогоднішнє засідання сейму почалося о 10.15 передполуднем при великій участі публіки, у присутності всіх міністрів і прем'єра Пилсудського. Прийшов теж маршал сенату Рачинський, багато сенаторів і т. д.

ПРОМОВА ВІСЕМАРШ. ЦАРА.

Вісмаршал Цар зауважав про працю сейму над новою конституцією. Сьогоднішнє засідання — останнє. Ми повинні бути організовані, а маємо це зробити не на день чи рік, а на роки, а може й десятиліття. Коли зробимо це добре, отворимо нові можливості для Польщі, коли але, то сприймемо розвиток держави. Знаємо, що лихий устрій може навіть ризикнути про незалежність держави, як це було з переміщенням Польщі. Клюб ББ протестує над проектом конституції постановив, що не стоїти зі шляху, який визначив маршал Пилсудський. (Тут бесідник відчитав уступ із промови марш. Пилсудського, в якому він каже, що бачить, аби серед післявоєнного хаосу Польща була осередком культу, в якому царить і обов'язок закон, де неминучі суспільні конфлікти рішують згідно з демократичною основою при помозі закону, ухваленого виборцями народу). Конституція — закінчив вісмаршал Цар — яку ми сьогодні ухвалюємо, допоможе в нашому розвитку об'єднати до тих ідеалів, які виказує маршал Пилсудський. Думаю, що послі, які мають участь в ухваленні конституції, сповнять свій обов'язок супроти батьківщини і будучи совістю народу.

ЗАЯВА СЛАВЕКА.

Голова ББ Славек у промові торкнувся відносин у давній Польщі. Коли хочемо, — говорив він — щоб наріз розвинув зовсім свої сили, то повинні пазвати до перерваних розборам наших

власних форм устрою, а може найдемо шлях, який видобуде із суспільності повноту його вартостей, а зникне те, що перешкоджає, що шкодить збірному добру. Одля умовина, це та, щоб державу забезпечити перед поворотом сеймової влади, друга, це скріплення влади президента держави. Конституція виразно каже, яке має бути відношення громадянина до держави. Коли кожний почує, що держава це його добро, коли зрозуміє, що багато поколінь має користуватися вартістю його праці, то в Польщі знайдеться до праці багато людей. Знаємо, що конституція, яку ми ухвалюємо, не усуне лихих людей, які перешкоджатимуть у праці. Та ми віримо, що наріз, що дав такий здобуток, найде шляхи, які зможуть забезпечити його працю перед учинками шкідників.

ПІСЛЯ ОБИДОВОЇ ПЕРЕРВИ

почалася дискусія. Пос. Вінярський (снд.) сказав, що дотепершня конституція за 14 літ свого існування пережила дві доби: 1) до травня 1926, коли то але пристосовували конституцію або гірше, однак шанували її, 2) за санацийного табору, коли конституцію насилували. Суспільність не буде такої конституції шанувати, вона не вдержиться ні хвилини довше від теперішнього режиму. Пос. Ратай (Стр. Люд.) на основі документів доказував, що постанови ухвалені в справі конституції посягають на автономію основ. Пос. Недаляковський (ППО) сказав, що кожний в серці відчуває, що зміна конституції не є легальна. Згідно з 126. уст. конституції жоден з, що який параграф нової конституції не може мати правової сили, коли не ухвалили його більшістю 2/3 голосів сейму і сенату.

Опісля прийшов до слова посол д-р В. Загайкевич, який зложив таку заяву в імені Українського Клубу:

Становище Українського Клубу до нової конституції.

ПРОМОВА ПОС Д-РА В. ЗАГАЙКЕВИЧА.

Високий Сейме!
Заявляю, коли сейм має полагодити останній раз змін конституції з 17. березня 1921 р., то цесть зложити в імені Українського Клубу таку заяву:

Український наріз, що після війни за власну державу найшовся в межах Річпосполитої, не брав участі в ухваленні конституції з 1921 р. Головною основою цієї конституції, що переіменувалась польською державою є польський наріз, не піддали ревізії навіть і тоді, коли на міжнародних актах прилучили до польської держави всю територію земель історичної Польсько-Волинської Держави. Не взяла до уваги ця конституція факту, що українці в Польщі творять автономну національну одиницю, якої права не можуть зміститися у приписках Польщі та влучених до конституції зобов'язань про т. зв. національні меншини.

Хоч зрештою конституція була збудована на основі лібералізму й демократизму, не зважаючи на українського народу в Польщі перед колонізацією його земель, перед знищенням українського шалінства, перед зруйнуванням соток українських православних святинь, перед обмежуванням прав української мови, перед націоналізацією, перед обмежуванням прав самоврядування, ні перед инш. законодавчими й адміністративними ударами у збірне життя українського народу в Польщі. Багато з цих ударів упало й тоді, як влада була в руках польської алої демократії.

Нова конституція основу всевади уряду, фактично реалізовану не за існування дотеперішньої конституції, вводить до форм у-

строю держави й на них буде обов'язки громадянина супроти держави.

Права українського народу, як збірної національної одиниці, не знаходять у ній — подібно як і в конституції з 1921 р. — ніякої правової гарантії. Наше внесення, що домагається, щоб у цю конституцію включили постанови про територіальну автономію для українських земель, не взяли зовсім під увагу.

Не маємо причин ані боронити дотеперішньої конституції ні теж заявлятися за обговорювання оцього проектом нової конституції.

Тому-то в голосуванні над зміною конституції не будемо брати участі. Заявляємо, що якнебудь польський наріз вирішить форму устрою Польської Річпосполитої, український наріз не припинить своєї боротьби за повноту належних йому політично-національних прав.

Пос. Матчак (соц. рад.) зложив заяву подібно до заяви пос. д-ра Загайкевича.

В імені жидівського клубу промовляв пос. д-р Ротенштайх. Жидівський клуб ухвалив здержатися від голосування над конституцією. Пос. Том, який був думки, що треба голосувати проти поправок сенату, зрікся головства в жид. клубі. Тієї резолюції клуб не прийняв і висловив пос. Томові довіру.

ГОЛОСУВАННЯ.

Проти нової конституції промовляли ще в пізніх вечірніх годинах пос. Тромпчинський (НД), Черницький (Стр. Л.), Чапінський (ППО), Стронський (НД), Жулавський (ППО).

Опівночі маршал зарядив поіменне голосування. Послі, що були за відкиненням попра-

вок сенату писали на картках побіч свого назвища слово „так“, ті що голосували за прийняттям змін поправок писали побіч свого назвища слово „ні“.

В год. 23.15 почалося голосування, що скінчилося в 24. год. В год. 0.10 маршал оголосив вислід голосування: за відкиненням поправок сенату голосувало 139 послів, проти відкинення поправок 260 послів. Загалом голосувало 399 послів. (Неприсутніх було 41 послів; т. зв. нап. меншини й ще кількох послів. Загалом в 444 послів, три мандати є необхідні, одного посла соціаліста Беня виключили із засідання підчас промови пос. Жулавського).

Пос. Рут (Стр. Л.) і пос. Ст. Стронський (НД) заявили, що ухвалена конституція проти-законна, бо ухвалили її не 2/3 голосів, якої вимагає закон.

СЕЦЕСІЯ.

Марш. Світацький збивав твердження обох згаданих послів і заявив, що сейм переходить до дальшого денного порядку.

В цій хвилині почувся з лав лівниці спів „О чеськіх вам панове магнати“. Соціалісти виходять зі сали. Маршал старається прикликати до порядку співаючих, та тутже й послі ББ. почали співати „Першу бригаду“. Енкади виходять зі сали.

Після ухвалення конституції полагодили інші справи, м. і. поправки сенату до будж. прелімінатора. Закінчаючи засідання маршал сказав, що про найближче засідання сейму повідомить послів листовно.

Добрий інтерес, коли повний черес!

Отже старайтеся складати свої ошадности

В Кооперативному Банку „Дністер“ у ЛЬВОВІ, вул. РУСЬКА ч. 20.

Англійські міністри в Берліні.

БЕРЛІН, ПАТ. У неділю 24. березня осів тут британський літак. Перший висів мін. Саймон, привітався з Нойратом і англійським амбасадором. Опісля виїшов із апарату мін. Лен. Оба міністри відіхали до готелю „Адлон“, де зробили уладу їм овацію.

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ РАДИ Л. НАЦІЙ 16. КВІТНЯ.

ПАРИЖ, ПАТ. Надзвичайна сесія Ради Ліги Націй відбудеться 16. квітня.

НІМЕЧЧИНА НЕ ХОЧЕ ТЕРИТОРІЙ НАД ТИХИМ ОКЕАНОМ.

ТОКІО, ПАТ. Аг. Ренго повідомляє, що міністер закордонних справ Гіротв відповідаючи в парламенті на інтерпеляцію в справі японсько-німецьких взаємин сказав, що німецький амбасадор у Токіо Діркен заперечив, що німецький уряд ніколи не буде старатися здобути нову територію на Тихому Океані, які є під японським мандатом, і заперечив чуток нібито Німеччина в Японії ведуть переговори в справі закінчення військового пакту.

Вибух муніципії.

ХАРБІН, ПАТ. Усе місто потрясло кілька вибухів, що були 24. березня рано в коротких відступах часу на передмісті в складі муніципії. В багатьох домах, у промірі в миль навалялися стелі, отини, випали шиб з вікон і т. ін. Люди рятувалися втечею поза ліній, куди не досягали збуваючі стрільня. Місце катастрофи окружило військо. Жертв у людях дооі до отвердали. Військо старається не допустити до катастрофи в складі великих артилерійських отрядів.

За поправу долі селянина й ремісника.

ПРОМОВА ПОСЛА О. ЯВОРСЬКОГО, ВИГОЛОШЕНА НА ПЛЕНУМІ СОЙМУ ДНЯ 20. БЕРЕЗНЯ В СПРАВІ ЗАКОНУ ПРО ПОБІР 10 ПРОЦ. ЧИ РАДШЕ 13 ПРОЦ. ДОДАТКУ ДО ПОДАТКІВ.

Високий Сойме!

Закон, який є предметом нинішніх нарад про побір 10 проц. додатку від степлевих опадів і податків посередніх, як також 15 проц. додатку до безпосередніх податків та податку спадкового і від даровизн, не є новістю, тому, що податок, який сьогоднішній закон вводить, знаємо ще від 1926 року. З початку була це данина одноразова, продовжувалася відтак двічі розпорядком президента, відтак двічі законом скарбовим, а від 1931 р. стала постійною даниною. Одне чи коли дотепер податник усе так міг обманювати себе, що чейже в гірших часах данина та буде знесена, то тепер показується, що безпідставно, бо данину ту тепер стабілізують. Вправді клуб ББ зробив малий жест і не згодився на 15 проц., тільки на 10 процентів підвищує додатку до ґрунтового податку, однак це ситуації не змінить, а село розуміє, що потягнення це радше обчислене на будучі вибори. Взагалі в цій соймі панове з ББ й уряд діляться дуже добре ролями. Частина панів з ББ говорить про нужду на селі, про шкідливу політику картелю і домагається розв'язання картелів, бажаючи в той спосіб ухилити перед масами виборців за оборонців народу; а рівночасно уряд приходить зі щораз-то новими податками й тягарями, які практично спадають на плечі передовсім сільського населення — і ті самі панове з ББ, які плачуть тут над нуждою села, відтак ті тягарі на команду уряду ухвалюють.

Рільництво жде на знижку податків, а не на підвищу. Якщо панам з ББ дійсно йшло би про долю села, то прийшли би не з законом, який стабілізує дотеперішню данину, але з законом про обнижку податків у відношенні до теперішніх доходів, а що найменше з законом про скасування 10 проц. додатку до податків. Бо відомо, що зменшення суспільних доходів, а ціни рільних продуктів упали понад всяке сподівання низько. Розп'ятість цін поміж рільними та промисловими продуктами не змінилася і через те теперішні податки є реально за високі.

Тому треба би податки обнизити у відношенні до спадку доходів.

Тимчасом уряд і панове з ББ шукають за новими обтяженнями.

Високий Сойме! Від якогось часу роблять багато крику, що уряд веде політику фронтом до села. Той ослівлений панам з ББ фронт до села полягає хіба на тім, що щораз частіше появляється на селі скарбовий ексектор і витискає останній гріш, забирає від зuboжлого рільника, що тільки найде, останнє збіжжя на засів, останнє простирало та останню подушку.

Фронт ексекторів на селі росте пропорційно до зросту нужди на селі. Фронт цілої маси ексекторів, що стігають не раз останні чоботи з селянина, то дійсний і одинокий фронт уряду до села, а передовсім до села українського.

Тому, що Український Клуб стоїть на становищі, що треба кінче обнизити податки, будемо голосувати проти предложеного нам закону.

ПРОМОВА ПОС. Г. ТЕРШАКІВЦЯ, ВИГОЛОШЕНА НА ПЛЕНУМІ СОЙМУ 20. БЕРЕЗНЯ В СПРАВІ ЗАКОНОПРОЕКТУ ПРО ВІДКЛАДАННЯ, А ТО Й УМОРЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ ЗАЛЕГЛОСТЕЙ.

Предложенний проект закону дає право міністрові скарбу відкладати, розкладати на рати, як також частинно або в цілості уморювати залегlosti державних і самоврядних податків. Оцих залегlostей є 1-мільярд 300 міль. зол.; вони сягають частинно тих часів, коли конюнктура господарських продуктів була досить висока, однак ці залегlosti з тих добрих часів дотикають переважно великої земельної власності і великих промисловців.

Коли в тій залегалій квоті є часом і залегlosti дрібного рільника й ремісника, то тільки тому, що вони не були в силі цього податку заплатити, а ексектор уже не мав що від них забрати. Внаслідок того закон про податкові пільги повинен іти в тім напрямі, що всі залегlosti податкові й забезпечені дрібного рільника й ремісника відписуються раз на завжди (даруються). Всім добре відомо, в яким мате-

ріяльним положенні є взагалі рільництво, а щож говорити про дрібне рільництво, зокрема про дрібне українське рільництво, яке у 80 проц. має карловаті господарства.

Дрібне рільництво не є в силі дати собі раду зі всіма тягарями, що падають у нинішніх часах на його плечі та рік-річно зростають з тої причини, що рільничі витвори впали до найменших цін. На 3,262,000 рільних господарств у Польщі 2/3 — це варстаті праці поміжче 5 га; а того дрібне українське рільництво на 1,265,000 господарств — це у 80 проц. господарства карловаті, пересічно до 3 га. З цього господарства можна випродувати 40 сотнарів жита. За це жито в нинішніх часах можна уторгувати 500—600 зол. У тім самім часі на удержання одної родини з 5-ти душ треба річно понад 1800 зол. Звідки взяти грошей на заплатавання не то рат і податків але відсотків від заятисених довгів, що дають на голову 225 зол.?

У часах, коли селові грозить голод і безробіття, у часах, коли замкнена майже вся еміґрація заріжкова, у часах, коли дрібний рільник не є в спроможності платити з року на рік зростаючих ріжкого роду нових податків, питаю: Чи може він заплатити залеґлі податки і ріжні забезпечені зобов'язання?

Прошу взяти під увагу, що рільник, який має 3 га землі, по заплатаванні податків і данин у 1927-28 році потребував продати 158 кг. жита — нині мусить продати 501 кг. жита! Також у 1927-28 р. платив за 10 кг. цукру 47 кг. жита, в 1934-35 р. платив 110 кг. жита. За 10 кг. соли платив 8, нині 27 кг. жита. За 10 кг. мила — 52, нині 109, за 10 кг. нафти — 16, нині 42 кг., за 1 кг. тютюну платив у 1927-28 р. 141 кг. жита, нині 572 кг. жита.

В тім самім часі, тобто в 1927-28—1930 р. брав він за 1 кг. вепра живої ваги 2—2.50 зол., нині за той сам товар і ту саму вагу дістає 40—50 сотиків.

За одну корову чи коня середньої якості брав господар перед кількома роками 300—400 зол.; нині за той сам товар дістає 75—125 зол. Те саме відноситься до цін набілу і дробу.

Ті числа і ціни говорять самі про те, що дрібний рільник не є нині в спроможності платити податкові тягарі безпосередні, як також і посередні за виробу промислові. Тому нема мови, щоб той рільник і дрібний промисловець спеціально український, був спроможний заплатити залеґлі податки й забезпечені данини, оскільки вони ними ще не заплачені.

Ми вже давно з практики знаємо, як такі управління, дані м-ству про можливе відписання залегlostей, є виконувани. Будуть вони знов виконувати так, як це мало місце у своїм часі зі стяганням маєткової данини.

Дрібний рільник мусів платити в час, бо як не заплатив у час, то ексектор негайно з нього стягнув. Зате велика земельна власність і фабриканти, котрі не платили в час данини, замість ексектора, дістали привілей: відписання соток мільонів незаплаченої данини.

Предложенний нам проект закону — буде теж закон корисний для магнатів і великих купців, а не для хлопів й ремісників зокрема для хлопів українського.

Також у відношенні до забезпечених залегlostей від воєни — в цім випадку у відношенні до ПЗУВ. — треба було аж закону в цілі

Майже ЗАДУРНО рештин полотно 35 сот. панана 90 сот. в сипи 1'10, краном 70 сот. веба 1' — та модні новини на 40%, дешевше
ВЛАДІСЛАВ ВІДПОВІДЬ — Львів, Воїня 4. 12.

уморення залегlostей. Питаю панів, чи була потреба творити таке урядове забезпечення товариство від воєни тоді, коли дуже гариштва, що цілі десятки літ майже не споминають своїх членів зважати на неспроможності для потерпілих від воєни?

Як цей державний забезпечення прийняв закон в цілі уморення залегlostей за забезпечені вкладки в ПЗУВ, то тільки в тім цілі, щоб знову на тім зисках пані, а не хлоп. На простіший, на мою думку, спосіб розв'язання питання до справ ПЗУВ, то розв'язання ПЗУВ і привернення права існування для приватних товариств від воєни. Це буде найбільш вислід і розв'язка.

Предложенний проект закону не відповідає інтересам дрібного рільника й ремісника. Домагаємось цілковитого уморення залегlostей податкових та забезпечених для дрібного рільника й ремісника, бо тільки це зможе бути доцільне.

З ПРОМОВИ ПОСЛА ЧУКУРА, ВИГОЛОШЕНОЇ НА ПЛЕНУМІ СОЙМУ В ДНІ 21. БЕРЕЗНЯ В СПРАВІ ЗАКОНОПРОЕКТУ ПРО ОПОДАТКУВАННЯ ШТУЧНИХ ТОВІЩІВ.

Уряд предложив соймові до ухвали закон про оподаткування штучних товщів, опрацьованих переважно до Польщі й заграниці. Цей закон має охоронити ринок від напливу штучних товщів, щоб цим способом піднести життя природних товщів, як масла, смальці і т. д. Польща — це держава передовим рільництвом, проте охорона рільництва і рільничої продукції не була і не є як слід передовою. Це міг би бути передовим дрібний рільник, і то більше, як дрібний. Чому? Тому, бо дрібний переважно веде господарку збіжжя. Натомість білий рільник збіжжя господарки не веде — а тоді пороса та пряче масло з молока; і хоча ті річі треба били самому з ріднею опожити, він собі на це дозволити не може, але мусить їх обзубати, щоб обігнали бодай частинно від воєнних драконів. Великою поміччю в біді українського рільника є українська кооперативна організація, бо саме рільникові у збуті його продуктів. На першому місці висувається латва молочної кооперативна організація.

Маслосоке у Львові з цілою сіткою районних молочної на інших землях має дуже великі заслуги в піднесенні доходу дрібних господарств, як також причинився в дуже великій мірі до поліпшення раси рогатих худоб. Молочарські кооперативи — це майже однією джерело припливу готівки на село.

Щоб як слід боронити інтереси дрібного рільництва, потрібно не лиш оподаткувати штучні товщі за заграниці, але й обмежити витворення штучних товщів внутрі держави. Українські послы не раз і не двічі звертали увагу уряду на ці справи, та над їх слушними вказівками не ходив уряд до делового порядку. Якщо цей закон був ухвалений перед 3—4 роками, було б не дійшло до такого величезного обниження цін на безрого і набіл, а вслід за тим до драматичного зuboження села. Українські послы, однією до дати сторони предложенного законопроєкту, будуть голосувати за ухваленням його, ухвалюючи той законопроєкт як корисний для піднесення доходів дрібних господарств. Це корисне, але те ще за пізніше?

„Нещасна селянська доля в Свіській Росії“.

Відомий американський журналіст п. Нікербюкер, умістив під такою назвою цікаву статтю в „Іннінг Стандард“ (Льондон) з 3. ц. м.

„Коллективний фартнер у сучасній Росії — пише Нікербюкер — є каторжанин, який має більше, а дістає менше, ніж якась інша класа населення першої робітничо-селянської республіки“.

Нікербюкер розповідає таку анекдоту, яку він чув під час перебування в Світах: Один фермер-колосник прийшов до Москви і зайшов до широко-мовної радіостанції. Він звернувся з проханням до урядовця, чи не можна було переказати через радіо кілька слів. Урядовець заперечив тому, бо — сказав він — не можна спинити програми. „Лише одне слово дозволяє мені сказати“ — просив селянин. „Ну, добре, одне слово дозволяю“. Тоді колосник вкочив у мікрофон: „Рятуйте!“

Як ілюстрацію положення сільського господарства наводить Нікербюкер кілька цифр. За час

„колективізації“ сільського господарства (пр. 1929—1933) число коней на території Світів зменшилося на половину, число худоби білого на половину, число овець і кіз на дві третини. Страшенно знизилася продукція господарств. Так продукція масла з пр. 1929—1933 упала з 1,170,000 тон аж до 800,000 тон. Та проте обсяг кови одача масла державним установам збільшилася з 77,800 тон до 140,000 тон. Продукція цукру знизилася з 179,000 тон до 63,000 тон. Здачі її піднеслася з 25.00 тон до 68,000 тон (цікаво, що для 1933. р. одача воєни перевищила продукцію!).

Таке „доянове господарство“ особливо відоме в селі на острів селянства на Україні і на Шані. Каніаї, де середом живе до 50 міль українців. Тут населення просто вмирає. На підставі обчислення В. Г. Чемберліна, який 12 літ перебував у Світах, агнуло там ок. 5 міль мешканців. (УКБЮРО ЛЬОНДОН.)

Великий Театр

Хто ще не бачив, нехай спішить —
нині виставляють

КРИК

Театр Річчоредності

Весняний сезон почався
усі спішать на гринці

Подружний метч

Економічний огляд.

Українська хроніка.

ХТО В ПОЛЬЩІ ВИРОДЖУЄТЬСЯ?

Чи вироджуємось? Таке питання поставив С. Герський в заголовку статті, яку помістив на ч. 75. Спираючись на статистичні дані, дотично зменшення розмноженості населення і смертності дітей, на тому, що перед військовими комісіями приходять усе гірший фізично матеріал рекрутів, тощо, автор стверджує, що те все наслідки браку відповідних мерів. „Польща але відживляється“. Кордоння стала одним з засобом поживи, вона заступає народним масам хліб, масло, сир. І автор кличе до боротьби за добробут, бо майбутність польського народу загрожена дуже міцно.

Про небезпеку, що грозить українському населенню з боку недоживлювання гадував уже доц. Кубішович, коли реферував у Наук. Т-ві ім. Шевченка вислід останнього огляду населення. Нові дані статистичні говорять, що саме найбільше вироджується у Польщі українці і білорусини!

Обубіковані у „Відомостях Статистичних“ (звіт. 3.) цифри стверджують, що у східних воєводствах смертність дітей у 3-ому кварталі арокладає. В цілій Польщі ця смертність зросла з 12.5 на 14.3 (на 100 уродинах). З того виходить, що більше ніж поляки, повинні ми піклуватися про фізичну загрозу, яка щораз то грізніше леде наступом на наш нарід. Страшна гужа не тільки не переводиться, але з кожним роком більше. Яворівщина — це зовсім не оаза на нашій національній території в Польщі.

Польська хроніка.

ДЕРЖАВА ЯК ПІДПРИЄМЕЦЬ. — ЗА ПІДНЕСЕННЯ РЕНТОВНОСТІ.

Орган санаційних консервативів „Дзєннік Помаянські“ помістив ось такі цікаві міркування на тему рентовності державних підприємств:

„Держава не тільки виробляє в нас горілку, цукор і рушницю, але теж ровери, машини до писання і радіоприймачі. Не рахуючи державних банків і монополій (з яких — до речі — сиринський не має достаточного оправданія) держава веде тепер (цитат ал. з прелімінарем на р. 1935-36) 23 підприємств. На основі обережного рахунку репрезентують вони капітал понад 12 мільярдів зол. (Обчислення Льюїса Крашевського з інших).

Освітлення зисків — це не одинока мета держ. підприємств. Часто стоять перед ними позагосподарські завдання. Отож не можна вповні вживати коном. критеріїв рентовності дотично державної продукції. Але я не можна годитися на „антигосподарське“ господарство. Приймім, як середню норму доходності держ. підприємств дуже скромно: з вісь. Чистий зиск скарбу з титулу держ. підприємств повинен бути не менше ніж 360 міль. зол. річно. А тимчасом, як подає Год. Статистичний Уряд, у році 1933-34 виплата до скарбу була 41.8 міль. Якщо залишилися ще зиски, призначені на інвестиції, то не було їх напевно 300 міль. Ми окочили прийняти, що заінвестовані зиски були дідкавцями разів менші.“

„Да. П.“ домається удороження державних підприємств, які можуть бути поважним джерелом доходів для скарбу. Газета жаліє, що в повені податкових і пенсійних проектів, цей проект не найшов відгукую.

Дійсно, — коли освідомимо собі, що держава забирає шляхом оподаткування доходів від своїх громадян майже 8 разів стільки, що дають державні підприємства, хоч сусп. дохід сьогодні майже рівноважиться з мійвом тих підприємств, то легко буде нам збагнути, що варта держава в році підприємств.

ПРОЕКТ ЗАКОНУ ПРО БУХГАЛТЕРІВ.

У колах бухгалтерів уже від довшого часу ходять балакла про можливість появи закону дотично звання бухгалтера, про який стараються іні польські організації, бажаючи замкнути доступ до кніговодства „фужерам“. Після довгої рестранції кніговодства, Головна Рада організації бухгалтерів подала вже до міністерства справедливості проект закону, висувуючи з ньюму далекодучі кваліфікацій осіб, що працюють у кніговодстві і залежність від проф. організації. Жиди сичимали цього поинволу конк.

добачуючи у проекті закону тенденцію виперти жидів-бухгалтерів з місць, які вони тепер займають. Треба підкреслити, що і для українців може принести такий закон поважні несподіванки. На жаль кніговоди-українці досі не зорганізовані!

НОВИЙ ЕЛЕВАТОР.

У гдинській пристані пічнуть незабаром будувати збіжний елеватор.

Світова хроніка.

„ЗОЛОТИЙ БЛЮК“ МЕНШАЄ. — ВАЖНІ ПОДІЇ В БЕЛЬГІ. — ПОПУЛЯРНІСТЬ ДЕВАЛЮАЦІЇ.

Королівський декрет покликав до життя національний уряд виміни, який має покласти край спекуляції девізами і тезаврації золота в Бельгії. Телеграми, які рознесли цю вістку по світі, викликали небуденну сенсацію. Бельгія є в золотому блюці і заведення контролю над цілим оборотом девізами і золотом ставить її поза рямці того блюку, де крім Франції залишається вже тільки Голандія, Швейцарія і Польща. Інакше: золотий блюк корчиться, стаючи вічна-віч із непевним завтра. Щоправда агаданій королівський декрет проголосив рівночасно, що з золотим паритетом ніщо не зміниться, що бельгійський франк залишається у відношенні до золота таким, яким є. Та проте сторонники девалюації в Бельгії щораз більше, цю девалюацію вважають там неминуною. Маси втікають від паперового гроша, уряд мусів ужити поважних фондів на повернення нормального курсу бельгові...

І не брак покриття є причиною того всього. Навпаки покриття є дуже високе і колиб про нього йшло, то з цього боку ніякої небезпеки

не булоб. Найважніше — це дешевість валют штерлінгового блюку, а з тим велика конкуренція для Бельгії на закордонних ринках. Торговельна співпраця країн із золотого блюку залишилась тільки паперовою резолюцією і не дала ніяких практичних вислідів. Отже Бельгія мусить рятуватись...

Яку остаточну форму прийме нова бельгійська валютарна політика в найближчому часі — про те ще сьогодні нічого не знаємо. Чи піде вона слідами Англії, Америки, Японії чи Німеччини й Італії? Можна сподіватись, що нові люди, які ввійшли до уряду виняють незабаром свої плани.

Треба зазначити, що в слід Бельгії також Люксембург впровадив рестрикцію оборотів девізами і золотом.

ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА В НІМЕЧЧИНІ І СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО.

Заведення обовязкової військової служби в Німеччині викликало масу міркувань не тільки політичного характеру, але теж подекуди господарського. В цьому факті добачують новий стимул до загального зброєння й економісти стаюють над наслідками того у ділянці господарства. Наскільки це оживить продукцію, то матиме вплив на безробіття і на товарний обмін, тощо. (Наприклад німецька біржа зреагувала на відомий декрет великою завишкою гутничих акцій...). Назагал стверджують, що найнебезпечнішим моментом у цьому є нові великі обтяження державних бюджетів, тоді, коли це тепер є слабою сторінкою усіх країн і погано впливає на хід господарських справ. Бюджети збирають велику частину суспільного доходу. Коли вони вимагатимуть ще більших сум, то це мусить мати погані наслідки. Оружний промисл ледви чи притягне щось із приватних капіталів.

МІЖНАРОДНІЙ КОНГРЕС ОЩАДНОСТІ.

У другій половині травня відбудеться у Парижі третій з черги міжн. конгрес ошадності (I. — 1924 р. у Медіоляні, II. — 1929 р. у Лондоні). Має взяти в ньому участь м. і. около 70 делегатів польських шадничих установ. Заповіджені теж 3 реферати з польської сторони.

В. Н-вич.

Загальні Збори Наукового Товариства ім. Шевченка.

В неділю 24. березня ц. р. в год. 10¹⁵ передполуднем в залі Мубер Товариства відбулися Загальні Збори НТШ.

Після звівів і короткої дискусії вибрав новий Виділ Т-ва. Тому, що дотеперішній голова НТШ проф. д-р Вол. Левицький у своїй промові рішуче відмовився даліше кандидувати — головою Т-ва став д-р Іван Раковський. Зрештою такий склад нового Виділу: Члени Виділу: през.

Товариства ім. Шевченка.

Володимир Децивевич, дир. Денис Коренець, д-р Іван Крипакевич, д-р Кость Левицький, інж. Юліан Мудрак, дир. Омелян Савич і д-р Василь Сімович. Заступники: д-р Аларій Ластовецкий, м-р. Евген Ю. Пеленський, інж. Роман Сенишин, інж. д-р Евген Храпливий. Контрольна Комісія: д-р Іван Гіма, дир. Микола Капуста і дир. Орест Радловський. Точніший звіт подамо завтра.

Загальні збори кооперативи „Суспільний Промисл“.

В неділю 24. березня ц. р. відбулися в залі „Бесіда“ другі з черги Загальні Збори кооп. „Суспільний Промисл“, ям веде фабрику цукорії „Луна“ і підмінки кави „Пракін“. Збори відкрив в год. 10.30 передполуднем голова Н. Радимец. М. Корчинський короткою промовою. Опісля склав подрібний звіт з діяльності управи й член Р. Раковський. Кооператива придбала в минулому році власну сушарню в Жовкві тому, що селяни цього повіту доставляють до сушарні сирівець до виробу цукорії. Таким чином управа кооперативи ауміла вже унезалежнитись від доставки сирівців з західної Галичини. В кооперативі працює тепер 48 службовиків, 98 прц. виробленої цукорії „Луна“ і підмінки кави „Пракін“ продає кооператива в Галичині і тільки 2 прц. припадає на Волинь та інші північно-західні землі. Свої вироби кооператива продає де-

більша кооперативам. Одначе здобуває поступено теж приватних покушців. Опісля доповнив ще звіт другий член управи п. Павлик. Діловий рік замкнула управа чистим зиском 6.164.78 зол. Після довгої дискусії збори призначили одностолосно абсолюторію управі п. Н. Раді за їх діяльність і прийняли річний звіт. З чистого зиску призначили Загальні Збори квоту до 800 зол. на культурно-освітні цілі; 8 прц. на дивіденду від уділів і 10 прц. та зиск з торгу з нечленами до загального фонду.

На внесок комісії мати Збори по довгий дискусії вибрали до Н. Раді 4-ох членів а саме: інж. Сорбина, дир. С. Магальяса, дир. Дорогу та п. Хархаліса, на заступника д-ра Лукашевського. Ділові наради зборів закінчилися в год. 2.45 пополудні.

Франція не візьме під увагу німецької постанови.

ПАРИЖ, ПАТ. Суботнішим нарадам 3 держав французькі політичні кола приписують велику вагу та стверджують, що на ній узгіднили думки на площині римської умови і льондонської конференції. Французький уряд стверджує, що в ніяких переговорах не візьме під увагу постанови Німеччини в справі обовязкової військової служби та збільшення армії до 36 дивізій. Розмови, які можна буде емент. вести про обмеження зброєнь, повинні прийняти за основу

військові постанови версальського трактату. Франція далі буде настоювати, щоб заключити ох. пакт і подібний пакт з центр. Європі. Теперішня інформаційна місія між. Савмоче не може в нічому вважати французького й італійського уряди. Стріча в Стрезі 11. квітня дозволить зааналогитись Мусолініні в Лівалаві з вислідками подорожі британських міністрів до європейських столиць.

ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР У МІН. НОЙРАТА.

ВАРШАВА, ПАТ. Польський амбасадор у Берліні Ліпський 23. березня засував німецькому міністрові закордонних справ Нойратові погляд польського уряду на міжнародне положення, що витворилося після оголошеного в Німеччині закону про загальну військову службу.

СМЕРТЬ У ГОРНЬОМУ ГОТЕЛІ.

ШІКАГОО, ПАТ. У готелі на передмісті вибухла пожежа над раном. Горнїчі гапети й фїранки впали на голови 80 осіб, що забавлялися в великій залі. Гости в переполосі кинулися втікати. В вогні згинуло 6 осіб, 17 було тяжко ранених. 40 переважали дани на місці.

З друкарні Вид. Стіжок, Л. 20, Львів. Рішок 10